

НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ ПО МЕТЕОРОЛОГИЯ И ХИДРОЛОГИЯ
БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

МЕСЕЧЕН

Б Ю Л Е Т И Н

СЕПТЕМВРИ, 2010

СОФИЯ

УВАЖАЕМИ СПЕЦИАЛИСТИ И РЪКОВОДИТЕЛИ,

Вие разполагате с поредния месечен хидрометеорологичен бюлетин. В него е направен месечен обзор на основни процеси и явления от метеорологична, агрометеорологична, хидрологична и екологична гледна точка за територията на страната. Оперативната информация, набира на националната мрежа на НИМХ, дава възможност за бърза и обща преценка на влиянието на тези явления и процеси върху различни сфери на икономиката и обществения живот, за вземане на оптимални управленски решения и повишаване на икономическата полза от стопанската дейност и комфорта на живота.

Месечният бюлетин се публикува в ИНТЕРНЕТ на адрес: <http://www.meteo.bg>.

Подходяща информация за изследователски, юридически и бизнес цели, преминала през стандартен контрол, може да се получи чрез официална заявка до НИМХ, дадена на същия адрес.

НАЦИОНАЛНИЯТ ИНСТИТУТ ПО МЕТЕОРОЛОГИЯ И ХИДРОЛОГИЯ

е основно оперативно и научноизследователско звено при БАН в областта на метеорологията и хидрологията с предмет на дейност:

- метеорологични, агрометеорологични и хидрологични информации, данни и анализи за химическото и радиоактивното замърсяване на въздуха и водите;
- краткосрочни, средносрочни и месечни прогнози на времето и водите и фенологичното развитие и формиране на добиви от земеделските култури;
- изследвания по физика на облаците, валежите и опасните явления от хидрометеорологичен произход;
- обезпечаване с научно-приложни изследвания, експерименти, разработки и методики на различни дейности в селското стопанство, транспорта, енергетиката, строителството, туризма, проектирането, водното стопанство, търговията, екологията, гражданската защита и други изследователски работи в областта на природните и инженерните науки;
- експертни оценки и експертизи при неблагоприятни хидрометеорологични явления, климатични аномалии и екстремуми;
- обучение за степен "Доктор", специализанти и дипломанти в сферата на компетентност на НИМХ.

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ПРЕГЛЕД НА ВРЕМЕТО

I.1. Синопична обстановка

I.2. Температура на въздуха

I.3. Валежи

I.4. Силен вятър

I.5. Облачност и слънчево греене

I.6. Слани

I.7. Особени метеорологични явления

II. СЪСТОЯНИЕ НА ПОЧВАТА, ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ КУЛТУРИ И ХОД НА ПОЛСКИТЕ РАБОТИ

III. ЗАМЪРСЯВАНЕ НА ВЪЗДУХА

IV. СЪСТОЯНИЕ НА РЕКИТЕ

V. СЪСТОЯНИЕ НА ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ

VI. СЪОБЩЕНИЯ

I. ПРЕГЛЕД НА ВРЕМЕТО

1. СИНОПТИЧНА ОБСТАНОВКА

1–3.IX Циклонът от Черно море се премества към Украйна и Европейската част на Русия. В страната от запад налягането се повишава. Облачността намалява до слънчево време.

4–5.IX Атмосферно смущение преминава южно от нас, което в комбинация с високо налягане на север (антициклон обхваща Средна Европа, от Британските острови на изток до южните райони от Европейска Русия и Украйна) води до валежи, значителни в югоизточната част от страната.

6–8.IX Страната отново попада в южната периферия на антициклон, обхващащ огромна територия от континента (Скандинавския полуостров, Централна Европа, Апенинския и Балканския полуострови) и разширяващ се на изток. Облачността намалява.

9–12.IX Средиземноморски циклон преминава от Италия към Европейска Турция. Дъжд превалява главно в Южна България.

13–18.IX Над северозападната половина от континента времето се определя от обширен и дълбок циклон. Над югоизточната половина баричното поле е антициклонално. Страната ни попада в тази област на високо налягане, в резултат на което времето е слънчево, а температурите се повишават.

19–20.IX Циклон и свързан с него студен фронт преминават през страната. Превалява дъжд в много райони.

21–24.IX От запад налягането се повишава. Страната попада под влияние на антициклон, обхващащ Централна Европа и разширяващ се към Украйна.

25–26.IX Под влияние на средиземноморски циклон, преместващ се към Унгария, има превалявания на много места (без крайните североизточни райони).

27–28.IX Налягането временно се повишава и времето е предимно слънчево.

29–30.IX Средиземноморски циклон се премества през Източна България към Черно море. Валежи от дъжд има в Централна и Източна България.

Метеорологична справка за месец септември 2010 г.

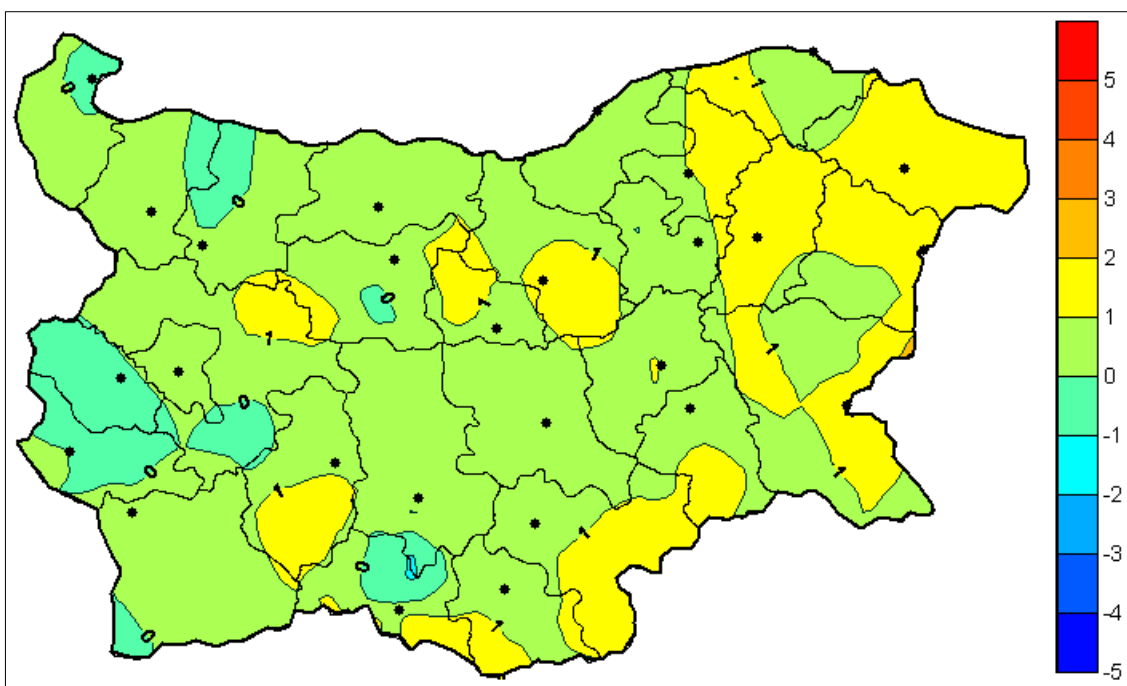
Станция	Температура на въздуха (°C)						Валеж (mm)				Брой дни с			
	Т _{ср.}	δТ	Т _{макс}	дата	Т _{мин}	дата	сума	Q/Qn (%)	макси мален	дата	количество валеж (mm)		гръм. бури	
											≥1	≥10		≥14m/s
София	16.5	0.4	30.3	18	6.4	3	47	124	12	29	9	1	0	3
Видин	17.2	-0.3	31.2	17	8.3	23	9	23	6	26	2	0	0	1
Монтана	18.2	0.5	32.5	8	7.8	30	20	48	7	27	4	0	3	1
Враца	17.8	0.0	32.0	18	7.2	1	34	62	10	5	6	0	1	2
Плевен	18.7	0.4	33.5	18	7.4	23	23	57	8	5	7	0	3	0
В.Търново	18.5	1.2	34.2	18	8.3	3	39	88	17	1	5	1	2	2
Русе	19.2	0.2	34.1	8	8.9	22	43	106	25	30	5	1	5	1
Разград	17.9	1.0	31.3	18	9.3	1	36	87	20	30	4	1	3	2
Добрич	18.4	2.2	32.6	18	4.2	22	26	85	16	30	3	1	4	0
Варна	19.5	1.1	28.0	15	11.5	23	37	119	18	5	5	2	4	0
Бургас	20.1	1.2	30.4	26	12.4	1	60	142	22	1	6	3	4	1
Сливен	19.8	1.3	32.7	18	11.0	22	30	83	16	27	7	1	5	3
Кърджали	19.1	0.5	33.6	18	8.0	2	97	292	61	27	5	3	2	6
Пловдив	19.3	0.9	33.2	18	5.0	3	12	38	6	30	3	0	2	4
Благоевград	18.1	0.1	33.2	19	5.9	2	58	171	29	26	6	2	0	0
Сандански	20.9	0.9	34.5	18	10.4	2	30	129	16	26	4	1	0	0
Кюстендил	16.7	0.0	33.6	19	4.0	2	32	81	7	26	7	0	0	1

δТ – отклонение от месечната норма на температурата; Q/Qn – процентно отношение на месечната валежна сума спрямо нормата. Нормите са изчислени по данни за периода 1961–1990 г.

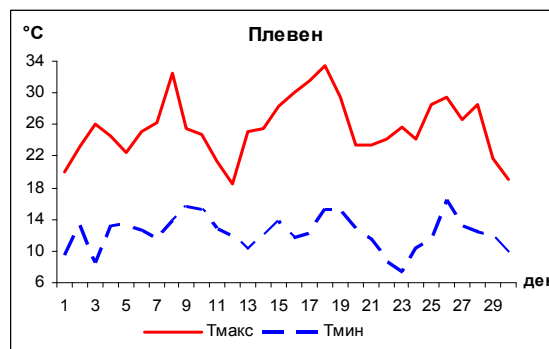
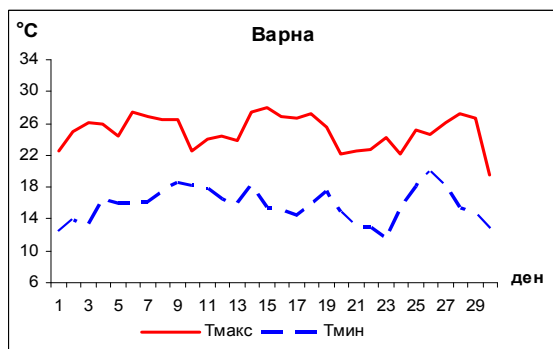
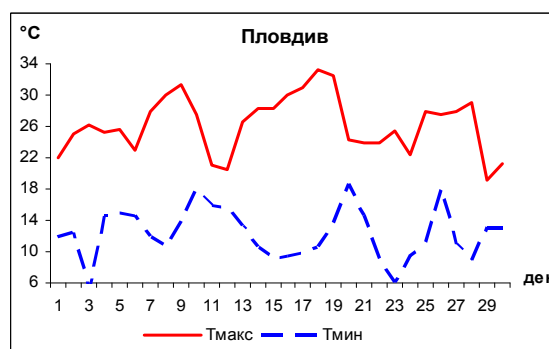
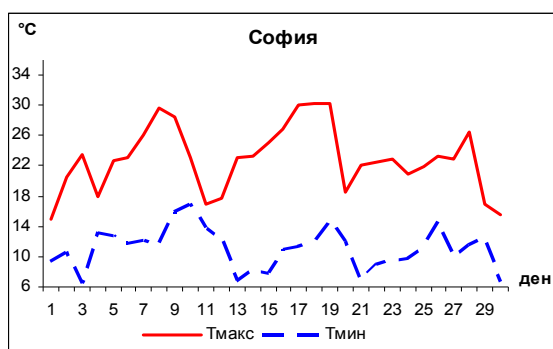
2. ТЕМПЕРАТУРА НА ВЪЗДУХА

През септември 2010 г. средните месечни температури са между 17 и 22 °C в по-голямата част от страната. Само по долното поречие на реките Марица и Струма и по Черноморието те са между 20 и 21 °C. По високите полета на Западна България, Предбалкана и в планинските райони по местата с надморска височина над 500 m средните месечни температури са между 13 и 17 °C. По планинските върхове средните месечни

Температура на въздуха – отклонение от климатичната норма (°C) през септември 2010 г.

Температура на въздуха (°C) през септември 2010 г.

температури са между 3 и 9 °C. Месец септември е най-топъл в Сандански (средна месечна температура 20.9 °C) и най-студен в Чепеларе (средна месечна температура 12.3 °C). В Западна България средните месечни температури имат отклонение от нормата за септември между -0.5 и 0.5 °C, в Централна България между 0.0 и 1.0 °C, а в Източна между 0.5 и 1.5 °C.

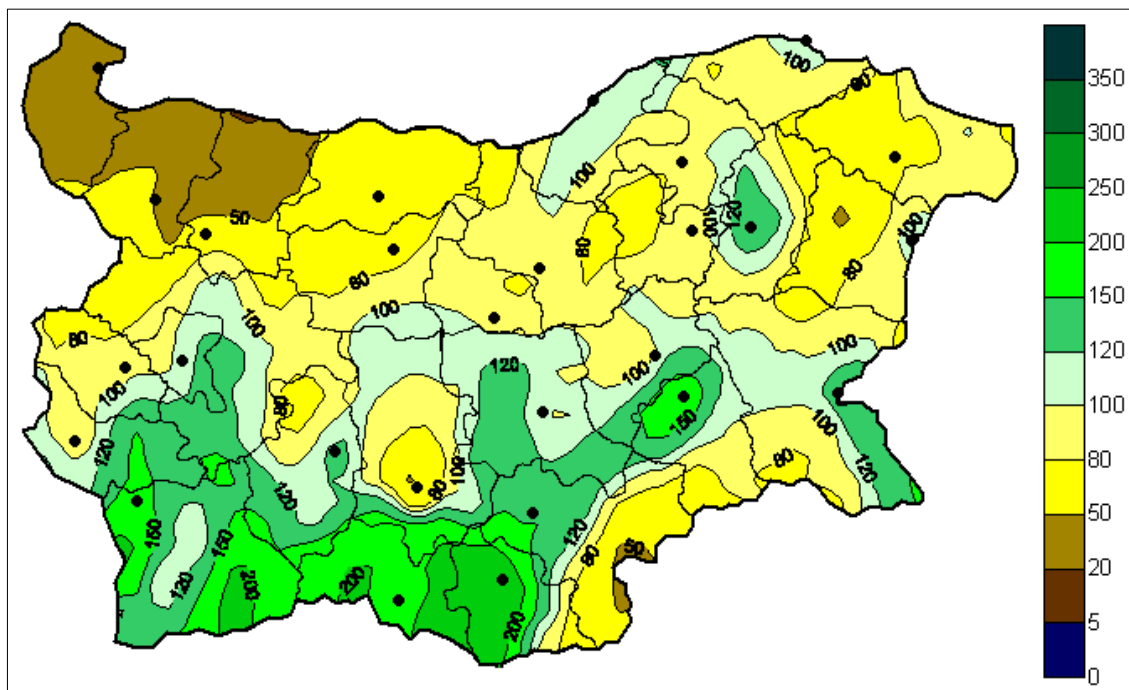
Най-топло е през периода от 7 до 10 и от 16 до 19.IX, когато средните денонощни температури са между 1 и 4 °C над-нормата. През първите 2 дни на месеца, както и около 11–12, 20–24 и през последните 2 дни на месеца има относително захлаждане и средните денонощни температури са между 0 и 3 °C под нормата за септември. Най-студено е в Чепеларе на 2.IX (средна денонощна температура 8.3 °C). Най-топло е в Карлово на 19.IX (24.9 °C).

Най-високите максимални температури на повечето места са измерени на 18 и 19.IX (Севлиево 35.2 °C на 18.IX). Най-ниските минимални температури на повечето места в Южна България са измерени на 2 и 3.IX, а в Северна България – на 22 и 23.IX. (Чепеларе 0.6 °C на 2.IX).

3. ВАЛЕЖИ

През септември в по-голямата част от страната месечните суми на валежите са между 50 и 150 % от климатичната норма. В областите Видин, Монтана и Враца месечните суми на валежите са между 21 и 63 %, а в областите Кърджали, Смолян и Благоевград – между 104 и 295 % от климатичната норма. Валежи има главно през периодите 31.VIII–1.IX, 4–6, 10–12, 19–20, 25–26 и 29–30.IX. Само на върховете Ботев и Мусала на 1.IX вали слаб сняг. Най-голямото 24-часово количество валеж е регистрирано на 27.IX в с.Бенковски, обл.Кърджали (108 mm). Броят на дните с валеж от 1 и повече mm е между 2 и 9, а броят на дните с валеж над 10 mm е между 0 и 3.

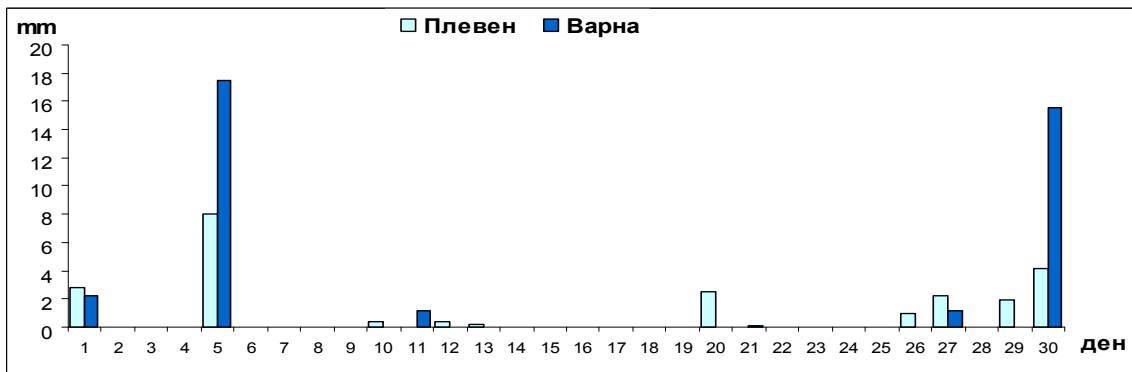
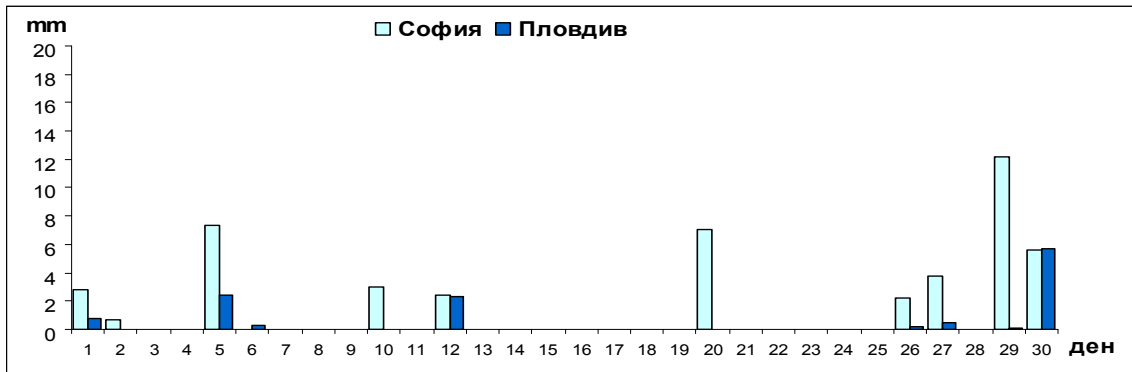
Териториално разпределение на валежите (в % от климатичната норма) през септември 2010 г.

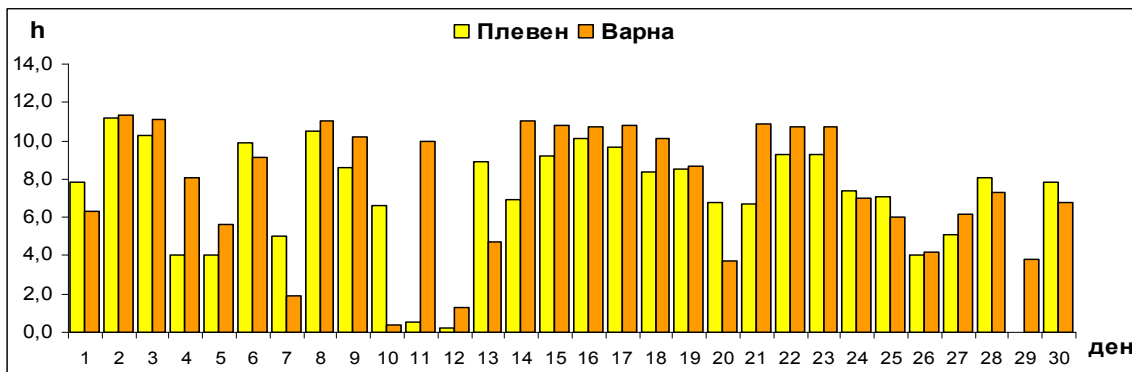
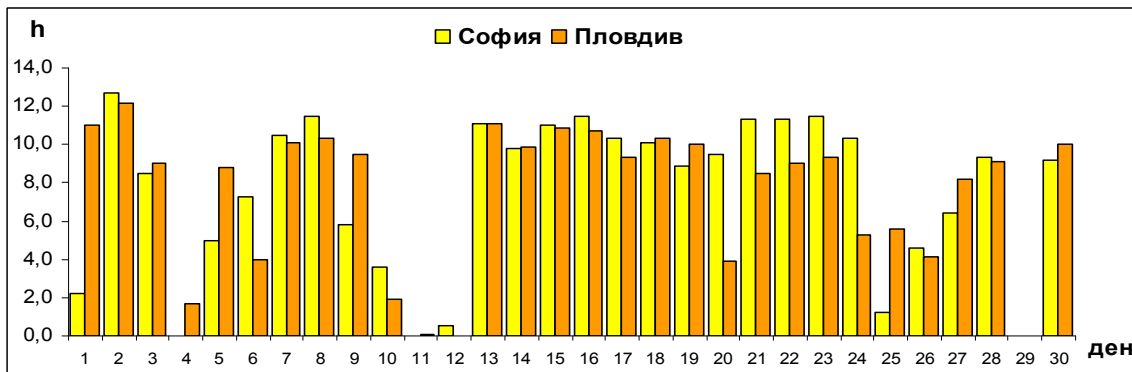
4. СИЛЕН ВЯТЪР

Условия за силен вятър (14 m/s и повече) в по-голямата част от страната има през първите 2 дни на септември във връзка с нахлуването на относително студен въздух от северозапад. Условия за силен вятър има и между 24 и 30.IX главно в Северна и Източна България. По планинските върхове духа силен вятър на 1–2, между 8 и 12.IX и между 23 и 27.IX. Броят на дните със силен вятър в Западна България е предимно между 0 и 3.

Денонощни количества валежи (mm) през септември 2010 г.

Слънчево греење (часове) през септември 2010 г.

5. ОБЛАЧНОСТ И СЛЪНЧЕВО ГРЕЕНЕ

Средната облачност е предимно между 3.5 и 5.5 десети, което е около и над нормата. Броят на ясните дни е предимно между 5 и 13, което е около и под нормата, а броят на мрачните дни е предимно между 0 и 7, което е около нормата.

6. СЛАНИ

Слана има в отделни котловинни полета на Западна България и Родопите на 2, 3, 21 и 23.IX.

7. ОСОБЕНИ МЕТЕОРОЛОГИЧНИ ЯВЛЕНИЯ

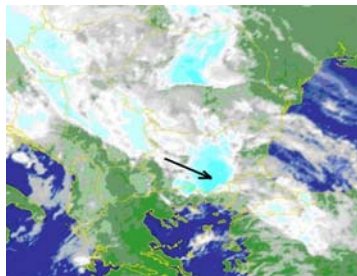
Локални мъгли е имало в 7 дни през септември, регистрирани от метеорологични станции в близост до р. Дунав (Силистра) и котловинни полета, както и от високопланинските обсерватории, когато са предимно в облачна среда.

Гръмотевична дейност се развива със сравнително по-голям обхват по територия около 1, 12, 20–21 и 27.IX. Общо явлението е наблюдавано от синоптичните станции в 12 дни от месеца (съответно за сравнение – в 11 дни през септември 2009 г.).

Валежи от **град са** наблюдавани в 3 дни през септември по оперативни данни от някои станции в метеорологичната мрежа, главно в планински селища (за сравнение – в 1 ден през септември 2009 г.).

Опасни и особено опасни явления

Значителни количества поройни и обилни валежи по циклоналната синоптична обстановка на 26.IX са измерени в някои станции от Кърджалийска област (сумарно в Кърджали 71 mm, Бенковски 135 mm, Ардино 127 mm и т.н.). Екипи на ГД "Гражданска защита" и противопожарните служби са отводнявали улици и мазета. Съобщения има за отнесени пътища и улици в 55 села и махали в областта. Скала се е срутила върху преливника на яз. "Кукуряк". Затворен е бил участъкът от трансграничния път към Маказа заради свлачище. Отнесени са 12 да земеделски земи по поречието на реките Пенковска и Кирковска в землищата на Пенковци, Трепетлика и Долен Едил. Повредени са около 10 km селскостопански пътища в района на Чакаларово и Кремен.

Спътниково изображение на облачността дала поройните валежи от 26.IX в Кърджалийска област и щети от наводненията
(Източник НИИМХ и в. „Нов живот”, Кърджали)

Гъста мъгла на 20.IX край Габрово, облачен вал по фронт от 30.IX над Черно море и наводнени улици в Мелник
(сн. от рубриката „Аз репортерът” на bTV)

II. СЪСТОЯНИЕ НА ПОЧВАТА, ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ КУЛТУРИ И ХОД НА ПОЛСКИТЕ РАБОТИ

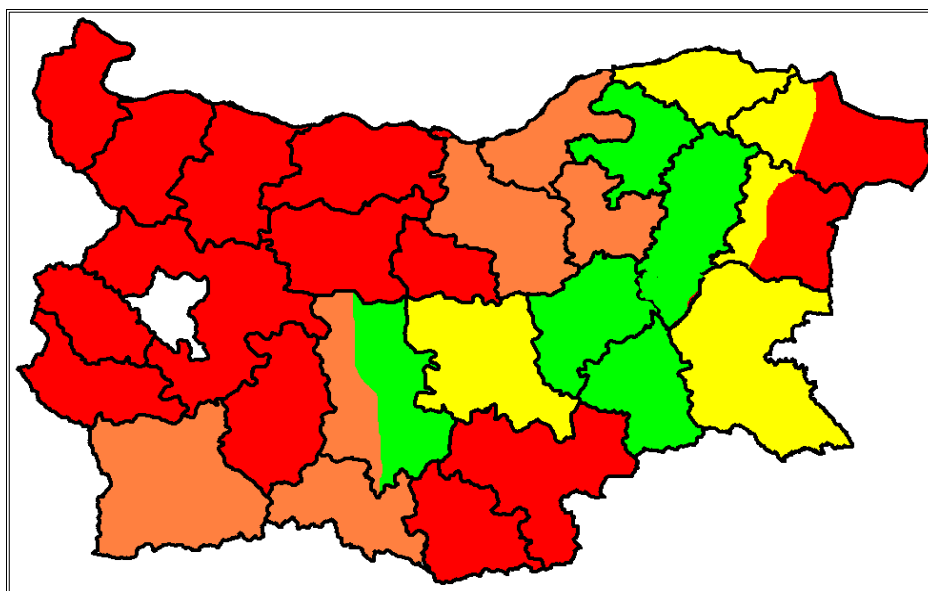
1. СЪСТОЯНИЕ НА ПОЧВАТА

През първата половина на най-сухия месец от вегетационния период на растенията – септември, падналите валежи от дъжд бяха в повечето райони поднормени и неравномерно разпределени по територията на страната. По-съществени по количество валежи бяха измерени през последния ден на август и през първата седмица на септември главно в североизточните и източните части на страната и в района на Враца (Бургас 44 l/m², Карнобат 34.2 l/m², Варна 21 l/m², Силистра 18 l/m² и Враца 17.8 l/m²), но в останалите райони сумата на падналите валежи бе под 10 l/m², а на места в Дунавската равнина и в Южна България преваляванията не надхвърляха и 10 % от нормата за първото десетдневие на месеца.

На 7.IX при измерване на запасите от влага при угарта в 20 и 50-сантиметровите почвени слоеве бе установено, че те се колебаят в граници между 37 и 85 % от ППВ, като най-ниски, 37–57 % от ППВ, бяха влагозапасите в крайните източни и южни райони, Подбалканските полета и на места в Дунавската равнина, а най-високи, над 80 % от ППВ, бяха запасите от влага в районите на Ямбол, Шумен и около агростанция Главиница.

Сухото и безвалежно време през по-голямата част от второто десетдневие на месеца, с максимални температури достигнали на места до 34–35 °С, доведе до задълбочаване на засушаването и в повечето полски райони почвата бе суха и сбита, което възпрепятстваше провеждането на сезонните почвообработки. В края на второто десетдневие на септември настъпи захлаждане с повсеместни превалявания от дъжд, но в повечето полски райони те не надхвърляха 8–9 l/m² и не донесоха очаквания стопански ефект, а на места в Северна България (Ново село и Лом) нямаше валежи и състоянието на късните земеделски култури зависеше главно от прилагането на високи поливни норми. На 17.IX запасите от влага при угарта в 50-сантиметровия почвен слой бяха 32–84 % от ППВ, под 50 % от ППВ бяха влагозапасите в крайните южни райони на страната, в районите на агростанциите Бъзовец и Образцов чифлик, както и в районите на Кюстендил и Пазарджик. Най-високи, 74–84 % от ППВ, бяха запасите от влага в 50-сантиметровия слой на почвата отново в районите на Шумен, Ямбол и агростанция Главиница, както и в Софийското поле. **В останалите части от страната влагозапасите в 20 и 50-сантиметровите почвени слоеве останаха ниски, под 74 % от ППВ, а на места в Южна и Северна България, където преваляванията бяха оскъдни или нямаше такива, продуктивната влага в коренообитаемия слой на почвата бе почти или напълно изчерпана.**

Водни запаси при угар на 27.09.2010 г. в слоя 0–50 см (в%) от ППВ

■ - 38-59 % от ППВ; ■ - 60-70 % ППВ; ■ - 71-81 % ППВ; ■ - > 82 % ППВ

В средата на третото десетдневие на септември настъпи положителна промяна на агрометеорологичните условия като паднаха повсеместни, на места и значителни, валежи (Кърджали 71 l/m²,

Благоевград 29.3 l/m², Хасково 26 l/m², Сандански 17.5 l/m² и Монтана 12 l/m²), които повишиха влагосъдържанието на орния слой на почвата и улесниха провеждането на дълбока оран и предсеитбената подготовка на площите, предвидени за засяване със зимни житни култури. Въпреки това, на 27.IX при последното за месеца измерване на почвената влага не бяха наблюдавани съществени изменения в нивата на запасите от влага в горните почвени слоеве. Установено бе, че влагозапасяването в 50-сантиметровия почвен слой при угарта в повечето райони на страната е в граници близки до предходното измерване (38–84 % от ППВ). Слабо повишение бе констатирано единствено на места в областите Ямбол, Шумен и Сливен и в района на агростанция Главиница (85–89 % от ППВ). Най-ниски, 38–48 % от ППВ, бяха запасите от влага в 50-сантиметровия почвен слой в крайните южни райони, на места в Дунавската равнина, в Софийското поле и около агростанция Кюстендил (вж. прил. карта).

През последните два дни на месеца отново паднаха интензивни, а на места и наднормени, валежи. Те повишиха значително влагосъдържанието на горните и по-дълбоките почвени слоеве, но по-конкретни данни за нивото на запасите от влага в почвата ще бъдат получени при следващото им измерване, което ще се проведе в края на първата седмица на октомври. **В отделни райони през последните дни на септември сумата на падналите валежи достигна и надхвърли до 3 пъти месечната норма (Кърджали 87 l/m², Благоевград 41.8 l/m², Хасково 36.3 l/m², Русе 36 l/m² и Сандански 28.5 l/m²) но на места в Северна и Южна България като Ново село, Видин, Враца, Кнежа и Пловдив количеството на валежите не достигна и 50 % от нормата за третото десетдневие на септември и сумата им отново бе под 10 l/m².**

2. СЪСТОЯНИЕ НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ КУЛТУРИ

След хладното за сезона време в началото на септември, в края първото десетдневие настъпи чувствително подобрение на топлинните условия и ускоряване на темповете на развитие при късните земеделски култури. До началото на второто десетдневие среднокъсните хибриди царевица встъпиха масово във фаза узряване, а при късните бе наблюдавана млечна и преход от млечна към восъчна зрелост. На отделни места в Северна България (Грамада, Ловеч) и в полетата с по-голяма надморска височина и късно засетите посеви със слънчоглед достигнаха техническа зрелост. В Южна България при памука разпукването на плодните кутийки доби масов характер.

През второто десетдневие последните етапи от развитието на късните земеделски култури протичаха с по-ускорени темпове и с малки изключения при наднормени топлинни условия. По-голямата част от късните хибриди царевица приключиха развитието си. При памука в Южна България бе регистрирана фаза узряване. През второто десетдневие узряването на ореха, на есенните сортове овошки (ябълки, круши) и грозде придоби масов характер.

През третото десетдневие на септември бяха наблюдавани обичайните за края на лятото и началото на есента преходни промени в агрометеорологичните условия. При температури близки до нормата за периода протичаше узряването на зеленчуковите култури (домати, пипер) от късното полско производство, на плодовете на късните овошки. Падналите повсеместни значителни валежи в края на септември възпрепятстваха приключването на жътвата на слънчогледа и освобождаването на площите от царевица и другите пролетни култури, но подобриха условията за поникването на маслодайната рапица и най-рано засетите посеви с ечемик и пшеница. През последните дни от месеца високата относителната влажност на въздуха бе предпоставка за развитието на късно кафяво гниене при овошките и сиво гниене по гроздето, които влошиха качеството на плодовата и гроздовата реколта.

3. ХОД НА ПОЛСКИТЕ РАБОТИ

През по-голямата част от първото, второто и началото на третото десетдневие на септември условията бяха подходящи за провеждане на жътвата на слънчогледа, за освобождаване на площите от царевица, картофи и другите пролетни култури, за прибиране на узрялата плодова и зеленчукова реколта. До средата на третото десетдневие бяха прибрани близо 70 % от слънчогледа и около 1/4 от царевицата за зърно. В агростанциите и фенологичните пунктове при НИМХ-БАН добивите от слънчоглед варират в твърде широки граници: Гълъбово 100 kg/da, Хасково 180 kg/da, Пловдив 180 kg/da, Царев брод 265 kg/da, Г.Тошево 285 kg/da. Най-високи добиви от царевица са поучени в Кубрат 690 kg/da, Асеновград 700 kg/da, Драговищица 850 kg/da, Садово 900 kg/da, Г.Тошево 947 kg/da, а най-ниски – в Недялско 320 kg/da

През септември в голямата част от полските райони се извършваха почвообработки, торене, предсеитбена подготовка на площите, предвидени за засяване със зимни житни култури. През третото десетдневие на единични места в страната започна сеитбата на ечемика и пшеницата.

III. ЗАМЪРСЯВАНЕ НА ВЪЗДУХА

1. ХИМИЧЕСКО ЗАМЪРСЯВАНЕ НА ВЪЗДУХА

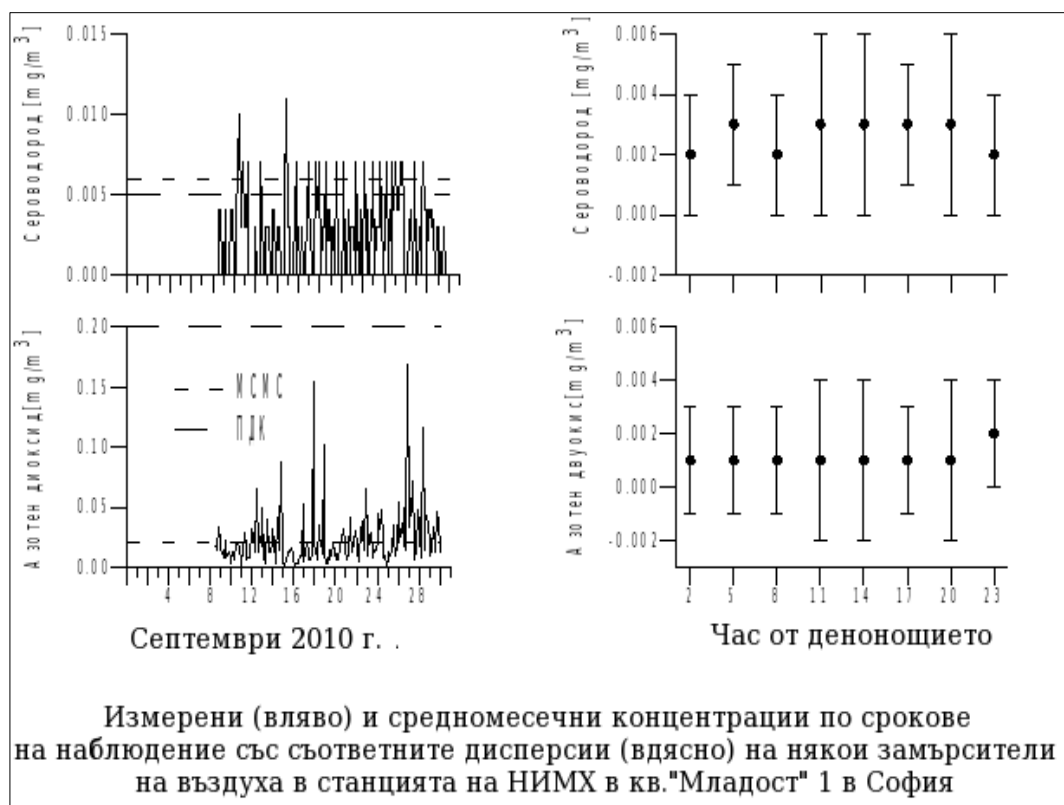
Регистрираното съдържание на серен диоксид и фенол в атмосферата на София през месеца е по-ниско от еднократните и средноденонощни пределно допустими концентрации (ПДК), а също и от многогодишните средни месечни стойности (МСМС). Концентрацията на сероводород в 6 денонощия от месеца е била равна на или до 33 % по-висока от средноденонощната ПДК, като на 11.IX превишенето е 67 %, в 26 случая еднократната ПДК за сероводород е првишавана до 40 %, а на 11.IX (11 ч. по Гринуич) превишението е 60 %, на 15.IX (20 ч. по Гринуич) със 120 %. *Периодите без данни на графиката са следствие на принудително взети отпуски.*

В Бургас веднъж е достигната еднократната ПДК за сероводород на 8.IX. За останалите следени показатели за чистотата на атмосферния въздух (серен и азотен диоксид, фенол) не са измерени превишения на нормите.

Във Варна се следят серен и азотен диоксид и прах. На 27.IX е измерено превишение на средноденонощната ПДК за съдържание на прах с 13 %.

В Плевен се измерват серен и азотен диоксид и прах. През септември са регистрирани 10 пъти превишения на средноденонощната ПДК за съдържание на прах, в 4 от случаите до 40 %, на 9.IX превишението е 86 %, на 14.IX е с 85 %, на 24.IX с 52 %, на 27.IX със 130 %, на 28.IX със 110 %, на 29.IX с 94 %..

В Пловдив се следят серен и азотен диоксид и прах. Средноденонощната ПДК за съдържание на прах е првишавана в 3 денонощия на 8, 9 и 10.IX до 10 %. Средноденощната норма за азотен диоксид е првишавана в 11 денонощия до 42 %.

2. КИСЕЛИННОСТ НА ВАЛЕЖИТЕ

Пробите за анализ на киселинността на валежите се събират 4 пъти в денонощието (на 6 часа) в 33 синоптични и 4 климатични станции на територията на цялата страна.

Средните месечни стойности на рН за пунктовете са в киселинната област на скалата в 45 % от всички станции, като най-киселинни са средномесечните стойности в Плевен (рН=4.17), а най-алкални – в Кърджали и на вр.Рожен (рН=7.39).

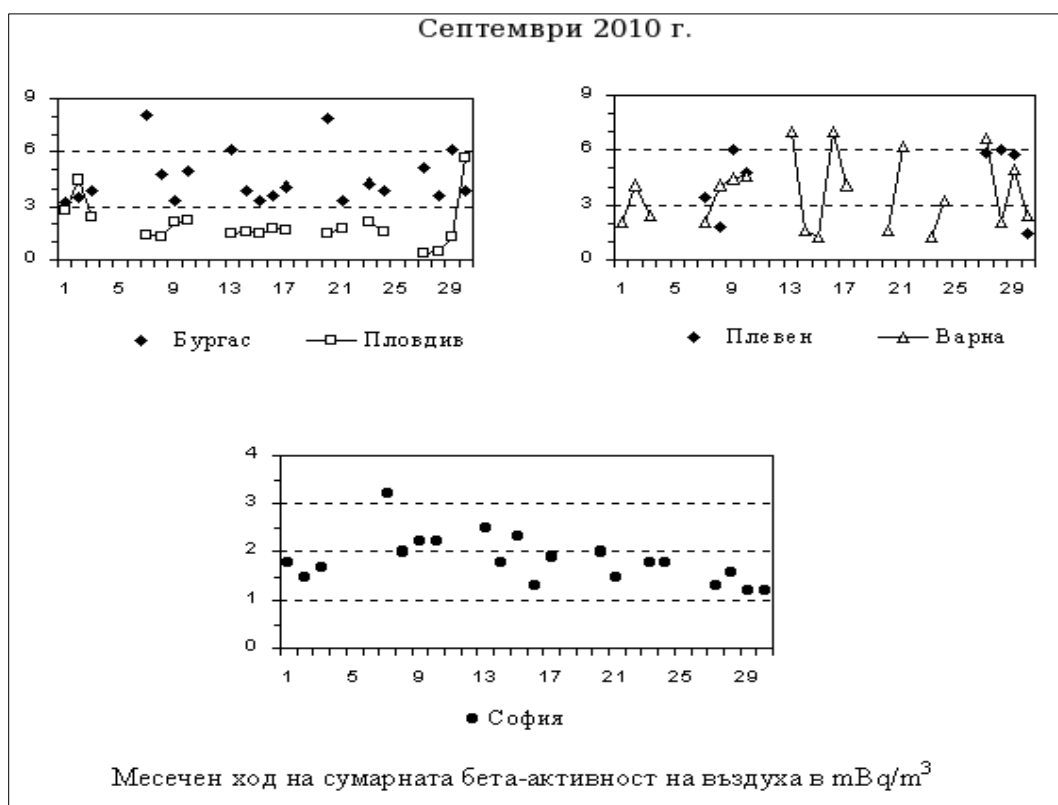
3. РАДИОАКТИВНОСТ НА ВЪЗДУХА

Радиоактивността на атмосферата се следи регулярно по данни от мрежата на НИМХ-БАН, като в регионалните лаборатории в градовете София, Пловдив, Варна, Бургас и Плевен се измерват ежедневно атмосферни проби (атмосферен аерозол на филтър, атмосферни отлагания и валежи).

Средните месечни стойности на общата бета-радиоактивност на атмосферния аерозол в приземния въздух през септември 2010 г., измерени 120 часа след пробовземането на филтъра, варират от 1.8 до 4.6 mBq/m³. Средните стойности са сравними и по-високи от тези през август. Измерените максимални дневни стойности са сравними с тези през предходния месец. *Поради намален състав на персонала и принудителни отпуски регионалната лаборатория в Плевен не функционира през по-голямата част от месеца.*

При интерпретацията на данните трябва да се има предвид, че поради преустановяване на дежурствата в лабораториите, набирането и измерването на аерозолни проби през почивните и празнични дни е спряно.

Запазват се непрекъснатите наблюдения върху радиоактивността на атмосферните отлагания и валежите. Стойностите на дългоживущата обща бета-радиоактивност на атмосферните отлагания и валежите за станциите от мрежата на НИМХ през септември 2010 г. са в границите на фоновите вариации.

IV. СЪСТОЯНИЕ НА РЕКИТЕ

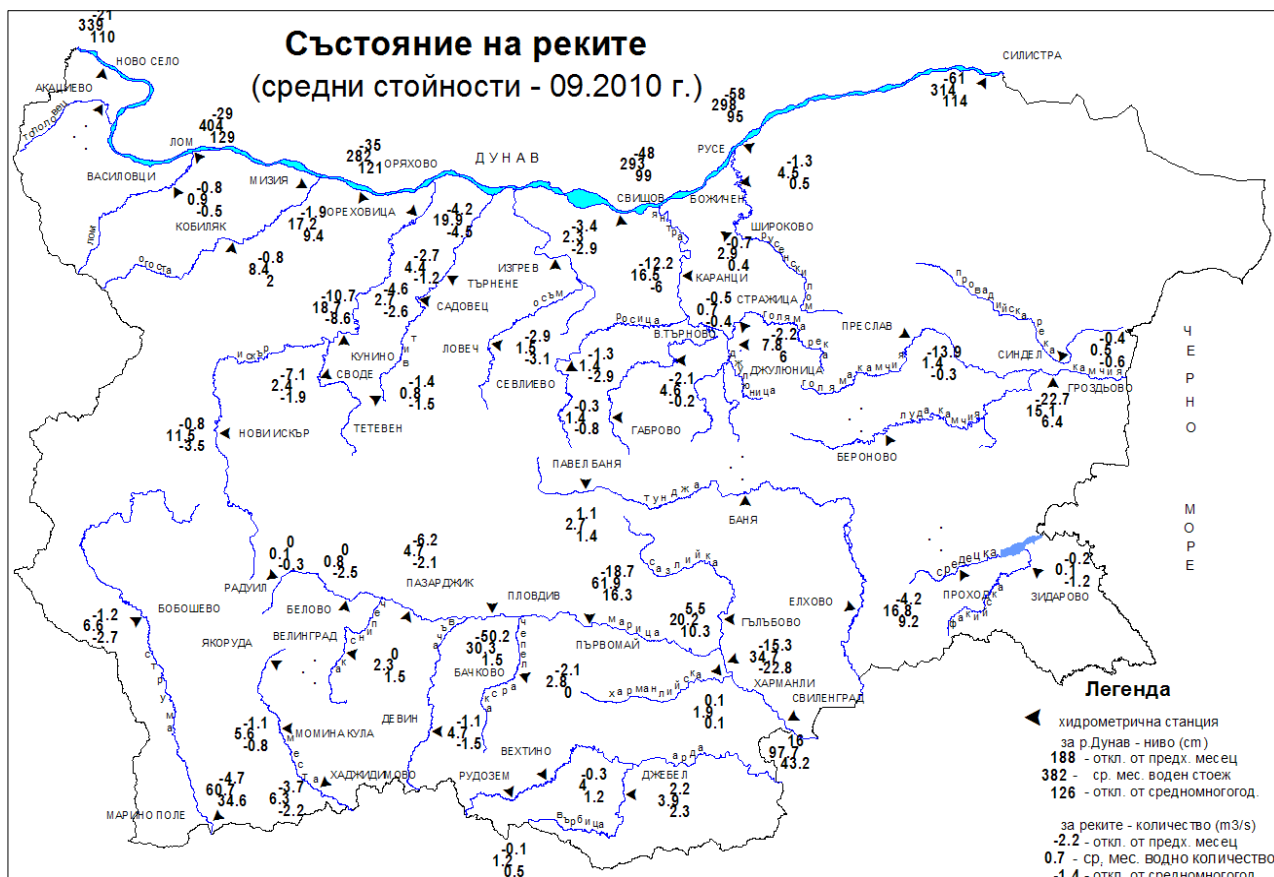
През септември оттокът на почти всички наблюдавани реки в страната намаля в сравнение с август. По-съществено намаляха протичащите количества вода по реките в Дунавския и Черноморския водосборни басейни и по-слабо в Беломорския водосборен басейн. Денонощните изменения на нивата, предимно спадане, бяха до ±10–20 cm, а при някои пунктове за наблюдение за продължителни периоди беше отбелязано задържане на речните нива. Неголемите и краткотрайни повишения на нивата, главно през третото десетдневие на месеца, вследствие на паднали валежи или действието на нарушители на естествения режим на оттока, не повлияха на общата за страната тенденция към намаляване на речните води. Общият обем на речния отток през септември намаля в Дунавския водосборен басейн с 31 %, в Черноморския водосборен басейн с 61 %, а в Беломорския водосборен басейн остана без промяна в сравнение с оттока през август. Спрямо нормата за септември оттокът на реките в Дунавския водосбор остана с 8 % по-малък, около 2 пъти по-голям в Беломорския водосборен басейн и с 52 % по-голям в Черноморския водосборен басейн.

В Дунавския водосборен басейн през повечето дни от септември оттокът на по-голямата част от наблюдаваните реки намаляваше, а при някои от пунктовете за наблюдение продължителни периоди оставаше

непроменен. Слаби и краткотрайни увеличения на протичащите водни количества, с 1 до 4 m³/s, съответно повишаване на нивата до 10–15 cm, бяха отбелязани в отделни дни на изолирани пунктове. Средно за месеца оттокът на всички наблюдавани реки в Дунавския водосборен басейн намалѝ значително в сравнение с август и е по-малък от нормата за септември, с изключение на реките Огоста по цялото течение, Джулоница при едноименното село, Черни Лом при Широково и Русенски Лом при Божичен. Средномесечният отток само на тези реки надвиши нормата за месеца.

В Черноморския водосборен басейн през повечето дни от септември оттокът на наблюдаваните реки беше без промяна, а при някои от пунктовете за наблюдение са отбелязани периоди на намаляване на протичащите количества вода. Средномесечният отток на всички наблюдавани реки в Черноморския водосборен басейн намалѝ в сравнение с август и остана по-малък от нормата за септември, с изключение на р.Камчия при Гроздьово. Оттокът на тази река намалѝ най-много през септември, но остана по-голям от нормата за месеца.

В Беломорския водосборен басейн през целия септември по-голямата част от наблюдаваните реки протичаха с почти постоянен отток. Слаби и краткотрайни повишения на нивата бяха отбелязани на отделни пунктове през различни дни от месеца. По-значително повишаване на нивата на реките Върбица при сп.Джебел (с 95 cm) и Арда преди язовирите (с 40–55 cm) беше регистрирано през периода 25–27.IX. Средномесечният отток на повечето наблюдавани реки в Беломорския водосборен басейн намалѝ в сравнение с оттока през август и остана по-малък от нормата за септември. С увеличен отток през септември са реките Марица при Свиленград, Чепинска при Велинград, Сазлийка при Гълъбово, Харманлийска при Харманли и Върбица при сп.Джебел. Средно за месеца оттокът на изброените реки както и на реките Марица в участъка Пловдив–Първомай, Арда преди язовирите, Тунджа при Елхово и Струма при Марино поле надвиши нормата за септември.

Общият обем на речния отток към крайните створове на по-големите реки в страната е 686 млн.м³, със 17 % по-малък от оттока през август и с 49 % над нормата за септември.

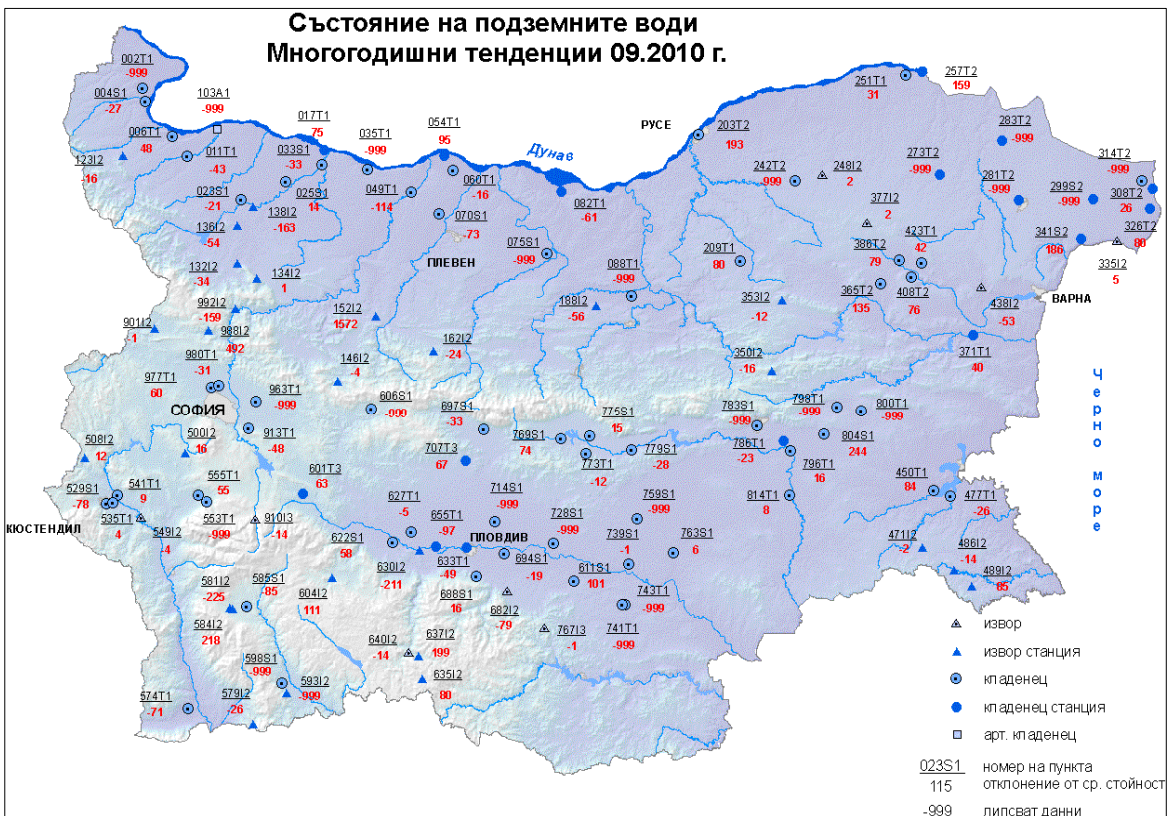
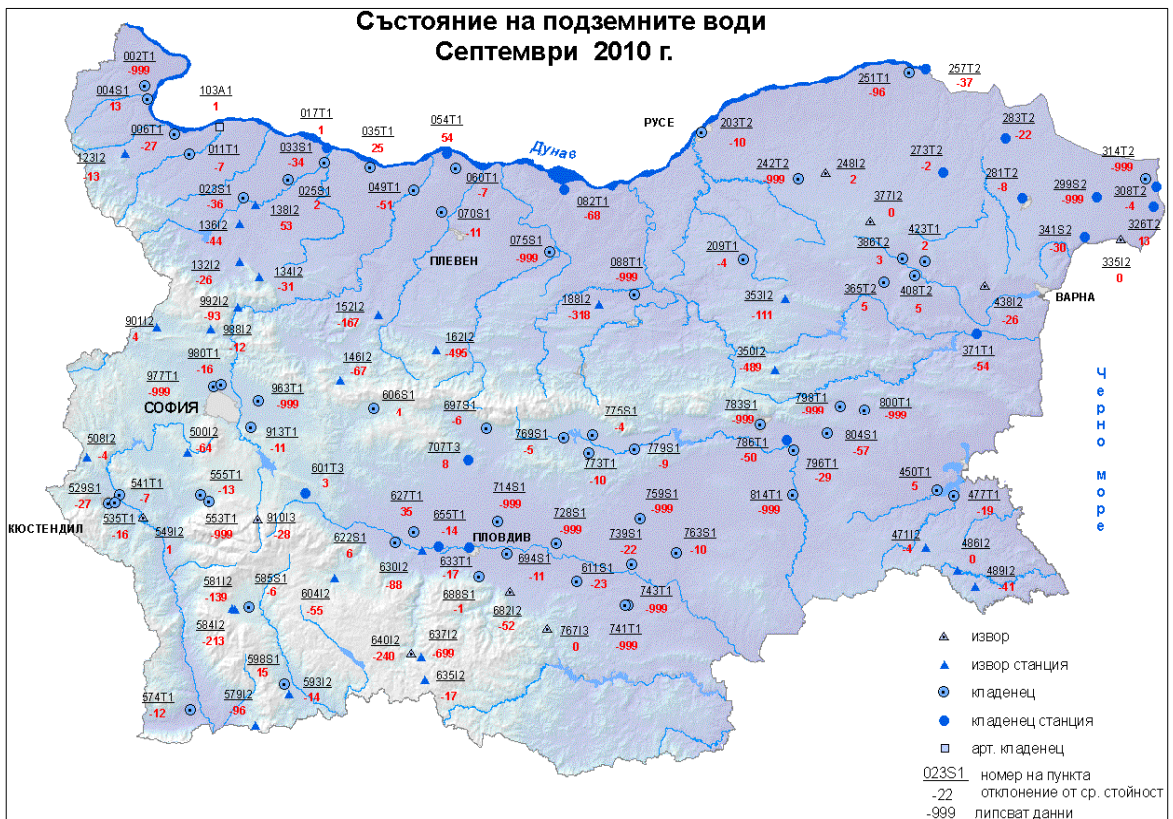
През септември нивото на р.Дунав в българския участък беше с тенденция към понижаване. Средномесечното ниво на реката по цялата дължина на участъка се понижи с 21 до 61 cm в сравнение с август и е с 95 до 129 cm над нормата за септември.

Забележка: Данните са от 08 ч.

V. СЪСТОЯНИЕ НА ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ

През септември изменението на дебита на изворите се характеризираше с големи пространствени вариации и преобладаваща тенденция на спадане. Понижение на дебита беше установено при 31 наблюдателни пункта или в около 84 % от случаите. Най-съществено беше спадането на дебита в Етрополски, Ловешко-Търновски и Котленски карстови басейни, в басейните на Тетевенска и Преславска антиклинали, масива Голо бърдо и на студените пукнатинни води в източнородопски район. В тези случаи средномесечните стойности на дебита на изворите са под 50 % (от 10 до 49 %) от стойностите през август. Най-съществено повишение на дебита (от 136 до 145 %) спрямо август беше установено в Градешнишко-Владимировски и част от Гоцделчевски карстови басейни.

Пространствените вариации на нивата на подземните води в плиткозалегащи водоносни хоризонти (тераси на реки, низини и котловини) имаха преобладаваща тенденция на спадане. Понижение на водните нива с 1 до 96 cm спрямо август беше регистрирано при 47 наблюдателни пункта или в около 84 % от измерените случаи. Най-съществено беше понижението на нивата на места в терасите на реките Дунав, Камчия и Тунджа, както и в Сливенска котловина. Повишение на водните нива с 1 до 35 cm спрямо август бе установено при 9 от наблюдателните пункта, като най-съществено беше то за подземните води на места в терасите на реките Дунав и Марица.

Нивата на подземните води в сарматския водоносен хоризонт на Североизточна България имаха пространствено разнообразие на вариациите, с отклонения от средните стойности за август от –30 до 41 cm и с по-добре изразена тенденция на спадане.

Нивата и дебитите на подземните води в дълбокозалягащите водоносни хоризонти и водонапорни системи имаха голямо пространствено разнообразие на вариациите по отношение на стойностите през август и по-добре изразена тенденция на спадане. Предимно се понижиха (от –53 до –10 cm) нивата на подземните води в барем-аптския водоносен комплекс на Североизточна България. Разнообразни вариации на изменение от –22 до 5 cm с добре изразена положителна тенденция имаха нивата на подземните води в малм-валанжкия водоносен комплекс на същия район на страната. Спрямо август се повишиха нивата на подземните води в Ихтиманска и Средногорска водонапорни системи съответно с 3 и 8 cm, както и в приабонската система в обсега на Пловдивския грабен с 8 cm. Понижи се нивото на подземните води в подложката на Софийски грабен с 31 cm. Повиши се дебитът на подземните води в обсега на Ломско–Плевенската депресия с 0.70 l/s.

В изменението на запасите от подземни води през септември беше установена много слабо изразена тенденция на спадане при 54 наблюдателни пункта или в около 51 % от случаите. Понижението на водните нива с 1 до 162 cm спрямо нормите и средномногогодишните месечни стойности беше най-голямо за подземните води на места в терасите на реките Искър, Вит, Струма, Места и Марица, в Кюстендилска и Карловска котловина, както и в Горнотракийската низина. Понижението на дебита, с отклонения от нормите от 0.61 до 225 l/s, беше най-голямо в част от Бистрец–Мътнишки, Градешнишко–Владимировски и Милановски карстови басейни, както и в басейните на Преславска антиклинала и на студените пукнатинни води в източнородопски район. В тези случаи дебитът на изворите е под 60 % (от 30 до 51 %) от нормите за септември. Повишението на водните нива (от 2 до 244 cm) спрямо нормите и средномногогодишните месечни стойности е най-съществено за подземните води на места в терасите на реките Тунджа и Марица, в Сливенска котловина, както и в сарматския водоносен хоризонт, барем-аптския и малм-валанжкия водоносни комплекси на Североизточна България. Покачването на дебита с отклонения от месечните норми от 1.00 до 1572 l/s беше най-голямо в части от Бистрец–Мътнишки и Настан–Триградски карстови басейни. В тези случаи дебитът на изворите е от 158 до 187 % от нормите за септември.

VI. СЪОБЩЕНИЯ

Х годишна среща на Европейското метеорологично дружество и VIII Европейска конференция по приложна климатология

От 13 до 17 септември 2010 г. в Цюрих, Швейцария, се проведеха Десетата годишна среща на Европейското метеорологично дружество и Осмата Европейска конференция по приложна климатология (10thEMS/8thECAC <http://meetings.copernicus.org/ems2010/>). Темата на събитието „Климатология с висока резолюция към обслужване в условията на променящ се климат” е свързана с един от най-актуалните проблеми на съвременността – промените в климата на планетата, и с необходимостта от съответни действия за реагиране на международно, регионално и национално ниво. Темата отразява и виждането, че постигането на метеорологично/климатично обслужване, основано на по-добър мониторинг и предвиждане на времето и климата в кратко-, средно- и дългосрочен план, е от жизненоважно значение за адаптиране на обществото към настоящите и разработване на стратегии за адаптиране към бъдещите промени на времето и климата. Това виждане е разработено по време на III-та Световна климатична конференция (31 август – 4 септември 2009 г., Женева, Швейцария), организирана от Световната метеорологична организация (СМО), на която е решено да се създаде „Глобална Рамка за климатично обслужване (Global Framework for Climate Services) с цел разширяване на климатичните наблюдения, изследванията, обмена на информация и прилагане на научнообосновани предвиждания и обслужване. Европейският съюз и неговите членове са сред водещите участници в споразумението за тази Рамка.

Съответно на основните компоненти на Рамката (наблюдения и мониторинг; изследвания, моделиране и предвиждания; информационна система за климатично обслужване; програма за взаимодействие с потребителите; изграждане на капацитет), програмата за сесиите на 10thEMS/8thECAC бе изградена от следните основни блокове: мониторинг, разбиране, обслужване, всеки от който включваше пленарни, дискуссионни и постерни сесии. Важността на темите, свързани с изграждането и успешното функциониране на Рамката, бе специално подчертана в изнесените непосредствено след откриването стратегически лекции от Мишел Жаро – генерален секретар на СМО, Йоханес Шмец – Европейска организация за експлоатация на метеорологични събътици (EUMETSAT), Дик Ди – Европейски център за средносрочни прогнози на времето (ECMWF), Стив Нойс – Мрежа на европейски метеорологични служби (EUMETNET), Ги Брасьор – Център за климатично обслужване Хамбург, Германия.

Събитието се оценява като много успешно с 630-те участници от 44 страни, включително шест от България, пет от които от НИМХ-БАН: доц. д-р Георги Корчев – Генерален директор, доц. д-р Екатерина

Бъчварова – ръководител на секция „База данни и информационно обслужване”, доц. д-р Валентин Казанджиев - ръководител на секция „Агрометеорология”, Антоанета Йотова – научен сътрудник в сектор „Международни дейности”, Дамян Барантиев – научен сътрудник в Хидрометеорологична обсерватория „Бургас”. Освен представянето на устни и постерни доклади в различни сесии по време на събитието, българските участници проведоха редица срещи и разговори, насочени към по-нататъшно развитие на сътрудничество със сродни институти и организации, за да се решават по-добре комплексните проблеми, които обществото поставя пред метеорологичната общност. С българско участие бе организирана и нова сесия ”Метеорология за енергетиката” в рамките на програмата ”Атмосфера и кръговрат на водата” на X-та годишна среща на Европейското метеорологично дружество. Тази нова сесия привлече значителен брой участници. Голям успех за българското участие в събитието са и двете, от общо десет, награди за млади участници, получени от Дамян Барантиев и Зорница Спасова от Националния център за опазване на общественото здраве.

Антоанета Йотова

Генерален директор НИМХ доц. д-р Георги Корчев
Телефон: 975-39-96
Факс: 988-03-80, 988-44-94
Телефонна централа: 462-45-00
1784 София, бул. “Цариградско шосе” 66

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Главен редактор доц. д-р П. Симеонов
Редакционен секретар доц. д-р Т. Маринова
доц. д-р В. Казанджиев
доц. д.ф.н. Ек. Бъчварова
доц. д-р М. Мачкова
гл.ас. д-р И. Господинов
Редакция и компютърна подготовка Б. Калчева

ПОДГОТВИЛИ МАТЕРИАЛИТЕ ЗА БРОЯ

Част I. Г. Козинарова, гл.ас. д-р И. Господинов, гл. експ. П. Димитрова
Част I.б. доц. д-р П. Симеонов, гл.ас. д-р И. Господинов
Част II. Д. Жолева, Я. Маринова, доц. д-р В. Казанджиев
Част III. гл.ас. Бл. Велева, доц. д-р М. Коларова, Л. Йорданова,
доц. д.ф.н. Ек. Бъчварова, Христина Кирова-Гълъбова
Част IV. инж. Г. Здравкова, инж. Б. Христов
Част V. доц. д-р М. Мачкова
Уеб страница инж. Ц. Младенова

Печат Е. Замфиров
Формат 70/100/8
Поръчка – служебна
Тираж 26
Издание на НИМХ

© Национален институт по метеорология и хидрология, БАН

София, 2010